

JELENKOR

IRODALMI ÉS MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT

Kovács András Ferenc (1959–2023) (*Ágoston Zoltán nekrológja*) 113

*

GRECSÓ KRISZTIÁN: Apám üzent (*regényrészlet*) 115

DANYI ZOLTÁN: Írásrózsa (*műhelyesszé*) 121

CSEHY ZOLTÁN versei 127

LADÁNYI ISTVÁN verse 129

KISS LÓRÁNT verse 133

DEÁK BOTOND versei 135

KUPIHÁR REBEKA versei 136

JUHÁSZ ÁRPÁD: Kóborló Farkas hazatér (*Sz. Koncz István beszélgetése*) 138

NECATI ÖZIRI: Apajegy (*regényrészlet*) 148

NAGY IMRE OTTÓ: Mohácsi mázas korsók (*Három esztendő a Duna partján*) 158

Fordítói előszó (*Kádár Judit*) 179

MOLNÁR FERENC: A húsvéti kalap (*jelenet*) 180

*

KÁDÁR JUDIT: Egy antropofób úr New Yorkban

(*Molnár Ferenc emigrációjáról másképp*) 185

BECK ANDRÁS: Bernard Shaw Budapesten (*tanulmány*) 194

DOLINSZKY MIKLÓS: Búcsú a vurstlitől

(*Karinthy Frigyes ismeretlen bábjátéka*) 207

*

DECZKI SAROLTA: Az ismétlés pokla és kényszere

(*Tompa Andrea: Sokszor nem halunk meg*) 219

MIKOLA GYÖNGYI: Az Új Symposium legújabb története

(*Ladányi István: Megújuló befejezetlenség. Az Új Symposium folyóirat arculata, szerkesztési gyakorlatai és műfajai*) 224

M. NAGY MIKLÓS: Az időskor fenomenológiája (*Paul Auster: Baumgartner*) 230

FENYŐ DÁNIEL: Élőknek suttogó

(*Machado de Assis: Brás Cubas síron túli emlékezései*) 236

2024

FEBRUÁR

Vörösnak és Lovcsinak
rezeivel
Imre (rhd)

NAGY IMRE OTTÓ

Mohácsi mázas korsók

Három esztendő a Duna partján

A Kisfaludy Károly Gimnáziumban

„De sokára lesz év vége!” – sóhajtott fel B. Tibor biológiatanár, miközben a Kisfaludy Károly Gimnázium tantestülete a tanári szobában várakozott az igazgatóra, hogy megnyissa az 1963/64-es tanévet. Szemben ültem a sóhajtozóval, nem kerülhette el figyelmét szemrehányó tekintetem. Később mentegetőzött is: sajnálja, mondta, ha megbántotta ifjú idealizmusomat, egy sokat tapasztalt öreg tanár rovására írjam nyűgös megnyilatkozását. Rendben van, mondtam neki, te pedig ne haragudj megrovó tekintetemért, ami, jól tudom, nem is illik egy pályakezdő tanár helyzetéhez. Kezet fogtunk. Pedig ő nem a tanári eszméimet sértette meg: iparos őseim szelleme tiltakozott a pillantásomban, akik nem sóhajtoztak, szorgalmasan dolgoztak, mert kellett, s nem vártak a munka befejezésének felszabadító pillanatára, mert ilyen nem is volt, és ha valamit teljesítettek, máris jött az új feladat. Vagyis nem az ideál hangja szólalt meg általam, hanem a realé; a munkának, a szorgalomnak elődeim véreben, idegeiben hordozott, s nekem tovább postázott kispolgári öntudata tiltakozott bennem. De ezt csak utólag tisztáztam magamban.

B. Tibor sóhaját másnapra el is felejtettem. Akkor találkoztam először az osztályommal. Egy megmaradt fényképen megilletődött kamaszlányok és serdülő fiúk néznek a gépbe, én pedig (sovány, magas fiatalember) mögöttük állok az ablaknál. Ehhez az ünnepélyes pillanathoz érve, mert ott és akkor váltam tanárrá, szívem szerint most egy „eposzi seregszámla” következne Brandt Gizitől Weber Viliig, magamban el is mondom. Én vagyok az „Oszti”. A harmadik év végén elhagytam őket, ez nagyon bántott, később bocsánatot is kértem tőlük, habár az érettségi találkozókön kipótoltuk az elmulasztott negyedik évet. És lassan összeöregedtünk. A tündéri lányokból nagymamák, a fiúkból tisztos öregurak lettek. Változatlanul szeretem őket, azt hiszem, ők is engem, több ez, mint tanári viszony: egy szívet-lelket melengető érzés a barátság és a szerelem plátói vonzalma között. Sokat köszönhetek nekik: elhittették velem, ők a tanúk, hogy három mohácsi évem nem volt elvesztegetett idő, mint sokszor gondoltam.

A mohácsi Kisfaludy Károly Gimnázium 1935-ben kezdte meg működését Berényi Zsigmond pécsi püspöknek a XVIII. század negyvenes éveiben felépített (habár csak később, utóda, Esterházy Pál által befejezett) barokk palotájában. Ez

az épület Mohács legjelentősebb műemléke: vaskos, kissé terpeszkedő falai, tágas boltívei tekintélyt, rangot sugároznak. Az épület a pécsi út torkolatával szemben, a park túlsó oldalán helyezkedik el. Főkapuján belépve (felette olvasható a püspökök emlékét megőrkítő felirat) az előcsarnokból balra nyílik az a folyosó, amelyen ha végighaladunk, ahhoz a teremhez jutunk, ahol 1963 szeptemberének valamelyik első napján elhangzott B. Tibor sóhaja.

A gimnáziummal szemben, a Kossuth Lajos utcában vettem ki albérleti szobát egy művelt mohácsi polgárcsaládnál, N.-éknél: Géza bácsi időnként egy kis kancsó saját termésű borral kedveskedett, Klári néni tapintatos figyelmével tartotta a rendet, sógoruk, Arisztid bácsi jó humorú, irodalom iránt érdeklődő, könyveket szerető ember volt. Tőle tudtam meg, hogy a mohácsiak három dologhoz makacsul ragaszkodnak. A busójáráshoz (nem mertem elárulni neki, hogy én soha nem láttam ezt a maszkos, télűző felvonulást, és nem is vagyok nagyon kíváncsi rá), a mohácsi vész emlékéhez (s mivel a győztes oszmán birodalom régen elpusztult, mondta Arisztid úr ironikus mosollyal, ránk, a legyőzöttekre hárul ennek a tragikus eseménynek a megünneplése). És végül, fejezte be a mohácsi krédót, szentül állítják, legyenek bár sokárok, bunyevácok, rácok, svábok vagy magyarok, hogy itt, a Duna-parton főzik az ország legfinomabb halászléjét (amiben igazuk is volt). N.-ék házának széles vaskapuja, tágas előcsarnoka az egykori gazdálkodó múlttól, szerény, de megbízható életviszonyokról tanúskodott. A tompa sárgára festett épület homlokzatának legszélső ablaka nyílt az én szobámból. A kezdő fizetésem 1200 forint volt, ebből 200 forintot levont a néphadsereg, mert hogy tanulmányaim miatt nem teljesítettem sorkatonai szolgálatot (ezt az összeget nem kaptam vissza, amikor később négy hónapra be kellett vonulnom), 200 forintot fizettem az albérletért, a maradék 800 forintból gazdálkodtam, illetve gazdálkodtam volna, ha lett volna érzékem ehhez. A viszonyok megértése megkívánja, hogy elmondjam: a közelünkben lévő Blum vendéglőben 20 forintból borralalóval együtt kitellett a vacsorám: általában marhapörkölt egy kisfröccsel. De könyvvásárló szenvedélyem miatt időnként pénzzavarral küszködtem. Ilyenkor néhány számlát a pécsi szabóműhelybe küldtem.

Esték a tanári szobában

Legkedvesebb emlékeim a gimnázium tanári szobájához kötődnek: fordított U alakú asztalsora bal oldali szárának legfelső asztala volta az enyém, amelyet H. Lajostól örököltem, aki a pécsi orosz tanszék tanársegédje lett. Ez a tanári szoba esténként klubba lényegült át, ahol hamarosan kialakult egy törzsgárda: ehhez tartozott P. Laci, a matematikus, Cs. Feri, a fizikus, M. Lajos, az érces orgánnumú magyartanár, olykor S. Vendi bácsi, aki az egykori tantestület egyik alapító tagja volt, nagy adomázó, később K. Feri is csatlakozott a társasághoz. Jó hangulatú beszélgetésekre emlékszem: mohácsi sztorik, iskolai anekdoták kerültek terítékre, kommentárokat fűztünk aktuális kulturális eseményekhez, filmekhez, olykor vitáztunk. Egy alkalommal például Weöres Sándor *Antik ecloga* című verséről folyt a diskurzus: voltak, akik a szöveget pornográfának minősítették, az